REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare ..

Abonamente pentru Austro-Ungar
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 226. Brașov, Duminecă 12 (25) Octomvrie 1908.

Cauzele analfabetizmului la Români.

Dacă sunt exacte cifrele statistice oficiale, e deadreptul înspăimântător numărul analfabeților noștri. Aproape toate neamurile din țară, până și Sârbii și Slovacii, sunt cu mult înaintea noastră. Numai Rutenii sunt mai înapoiați decât noi.

Aceasta împrejurare trebue să ne pună pe gânduri. Căci este aproape neexplicabilă aceasta înapoiere a noastră, știut fiind, că poporul român are în multe privințe, calități intelectuale superioare neamurilor, ce-l împrejmuesc. E cu putință, ca acest popor — despre a cărui inteligință firească poate servi oricui strălucite dovezi tezaurul nostru folkloristic, a cărui înțelepciune și filozofie asupra vieții e eternizată în o mulțime nesfârșită de maxime scânteietoare — să fie atât de refractor față de școală și față de tendințele de a-l lumina ale conducătorilor săi? Sau e de crezut, că poporul nostru destul de înzestrat altfel de natură, să nu fie susceptibil de foloasele și binefacerile învățăturii?

Nu, asta la nici un caz nu se poate admite. Dacă numărul Românilor neștiutori de carte este totuș atât de mare, trebue să căutăm cauzele acestui trist fenomen în altă parte. Și le vom găsi, înrădăcinate adânc în trecutul vieții noastre, ca și în așezarea geografică, în sărăcia și indolența păturii de jos, ca și în nepăsarea conducătorilor și în lipsa unei politici culturale conștiente, active și biruitoare.

Fiindcă aceste cauze nu sunt numai de eri de alaltăeri, ci ele se împletesc ca un fir negru, de durere, în toată istoria strădaniilor noastre culturale — involuntar ni se impune întrebarea: dacă între atâția bărbați de samă ai generațiilor trecute s'au găsit ori nu oameni, cari să se ocupe cu cercetarea și analizarea acestor cauze?

Da, s'au găsit. In multe rânduri a răsunat glasul de durere al celor cu simț și cu tragere de inimă pentru soartea tristă a poporului nostru. Greșala cea mare a fost însă, că aceste glasuri isolate, exprimând constatări sinistre, dar reale, n'au prea fost luate în seamă.

Nu ne vom opri aici asupra vocilor desperate din trecutul apropiat. Ci pătrunzând ceva mai adânc în trecutul învățământului nostru poporal, vom înfățișa cea mai veche sintetizare, din câte cunoaștem, a defectelor noastre școlare. Este o părere, am putea spune, autorizată, fiindcă a fost formulată din partea unui om, care ani dearândul a călătorit prin Ardeal, în lung și în lat, anume cu scopul și îndatorirea de a studia situația școalelor românești (ceeace conducătorii de azi ai școalelor noastre negligă, durere cu desăvârșire!)

Acest bărbat a fost însuflețitul Dr. *Pavel Vasici*, distinsul și zelosul colaborator de odinioară al „Gazetei Transilvaniei", numit în 26 Noemvrie 1855 consilier de școale pe lângă guvernul ardelean.

Experiențele, câștigate după cea dintâi vizitare a școalelor românești din Ardeal, le comunică valorosul bărbat la 1857 într'o serie de 10 articole de ziar, al căror cuprins e de o actualitate foarte dureroasă și astăzi.

Vom cerca să arătăm aici pe scurt, cum formula Dr. Vasiciu, cu o jumătate de veac în urmă, defectele învățământului nostru poporal.

Cel dintâi defect — spunea el — îl află în necapacitatea celor mai mulți învățatori, din cari unii abia știu scrie și ceti, fiind „slab informați pedagogicește". Arată și urmările triste ale *spiritului de partid*, ce se manifestă la alegerile de învățători; condamnă de asemenea *favorul protopopului*, care e mai hotărâtor pentru rezultatul alegerii, decât calificațiunea candidatului, astfel, încât adeseori se întâmplă, că învățătorii bine pregătiți nu-și pot câștiga pânea de toate zilele.

De multeori fruntașii comunei, între cari însuși *„Dumnealui judele"* nefiind prietinii școalei, își găsesc împreună cu preotul o plăcere, făcând dificultăți bietului dascăl, neplătindu-l regulat sau remunerându-l „spre rușinea lor mai rău, decât pe cel din urmă slujitor de sat"...

Se adaugă la aceste un alt defect mare, care nu se poate desvinovăți, anume *lipsa de cărți* la copiii din școală. Cum trebue să aibă plugarul plug, secerătorul secere, meșterul unelte potrivite,... tot așa trebue să aibă și școlarul cărți potrivite. Mulți cred, că orice carte s'ar afla pe grinda tată-său trebue să fie bună, ca să învețe copilul din ea. Preoții ar trebui să spună nu numai în biserică, ci și afară, la orice ocazie, că se tipăresc acum cărți atât de ieftine, încât și cel mai sărac țăran și le poate „agonisi, dacă va bea numai cu un *fărtaliu* de rachiu mai puțin pe săptămână"...

Altă scădere însemnată e *necercetarea școalelor din partea preoților și protopopilor*, cari considerând școala de un lucru *lateral*, se interesează foarte puțin de ea, călcând astfel, cu multă îndrăsneală și nepăsare, toate poruncile, ce li-s'au dat în diferite rânduri din partea forurilor superioare și făcându-se culpabili de neîmplinirea datorințelor, ce le incumbă în calitate de directori și inspectori școlari.

Câți dintre protopopii noștri de azi ar putea să mărturisească, cu conștiința liniștită, că procedează altfel decât înaintașii lor de acum 51 de ani? E slab de tot progresul ce s'a putut realiza în această privință...

Desbinarea confesională are și ea urmări din cele mai triste asupra stării noastre școlare. In atâtea comune în loc de o școală bună românească cu un învățător vrednic, găsim câte două cotenețe, de te prinde uimirea și rușinea văzând starea lor plus quam primitivă.

Alt inconvenient era atunci, cum e și azi, *necercetarea* școalei din partea copiilor, cari nu pot merge *iarna* la școală, fiindcă n'au haine, sunt desculți și goli, iar *vara* n'au vreme, căci trebue să umble pe câmp după vite, fiind părinții „mai îngrijați de păzirea vitelor, decât de soartea copiilor lor".

Lipsa *fondurilor școlare*, din cari să se plătească învățătorii, să se cumpere cărți și haine pe sama copiilor săraci, este de asemenea un mare defect, care prin o regulată chiverniseală a averilor bisericești și comunale s'ar fi putut înlătura cu ușurință.*)

Dar nu s'a făcut, decât în prea puține locuri!

Despre câte din defectele înșirate de Dr. Vasiciu la *1857*, s'ar putea spune azi, că au dispărut cu desăvârșire?

Din contră, s'ar mai putea adăuga! Așa d. ex. s'a constatat în diferite rânduri, că chiar și cei ce au trecut prin școala poporală, însușindu-și scrisul și cititul, când au ajuns la sorți, au fost tot atât de neștiutori de carte ca și aceia, pe cari dascălul nu i-a putut strânge pe ogoare...

Cauza acestei apariții e un defect de altă categorie, anume *lipsa școalelor de adulți*, cari au menirea de a împrospăta și spori cunoștințele câștigate în școala poporală.

Și în privința aceasta se luaseră pe la începutul anilor 1870 măsuri, cari dacă ar fi fost urmate și împlinite cu stăruință, am putea să stăm și noi azi în rând cu celelalte popoare conlocuitoare, să nu fim de rușinea și de râsul lumii.

Iată ce cetim d. ex. la pag. 66 a *„Actelor* sinodului archidiecesei gr. răsăritene" (Sibiiu *1872*): referentul comisiunei școlare: *Dr. Meșotă* propune „în privința învățământului pentru adulți" să se invite „veneratul consistor a provoca toate inspectoratele districtuale, a îngriji de *deschiderea școalelor de adulți* prin *toate comunele* și la sinodul arhidiecesan procsim a așterne un conspect mai detaiat despre școalele de adulți, însemnând anume etatea adulților...

Propunerea a fost primită și executată câtva timp; apoi cei chemați își făcură iarăș uitat de ea. Credem, că în împrejurările nespus de grave ale zilelor noastre înțelege oricine, cât este de mare răspunderea, ce apasă asupra conducătorilor școalelor noastre, asupra șefilor învățământului poporal, ca și asupra tuturor cărturarilor noștri, cari sunt chemați a stărui din răsputeri pentru luminarea poporului, desvoltând între ori-ce împrejurări, o activitate nepregetată, angajându-se unul fieşte care în serviciul propagandei culturale, care trebue începută cu tot dinadinsul, fără amânare...

Altfel, *periculum in mora!*

Florin.

*) Vezi mai pe larg în „Anuarul Seminarului Andreian" din 1908: *„Contribuțiuni la istoria culturală și politică a epocei lui Șaguna"*, *pag. 19—41*.

Dieta ungară se va redeschide din nou în 9 sau 10 Noemvrie n. Proiectul reformei electorale, care va fi presentat în prima ședință, va fi transpus unei comisiuni speciale, care va raporta plenului. In timpul cât proiectul va fi examinat de către aceasta comisiune specială, dieta se va ocupa cu proiectul de lege, care stă în legătură cu anexarea Bosniei și a Herțegovinei.

Convocare. Alegătorii și poporul din cercul pretorial Cap.-Mănăștur sunt convocați la o adunare, ce se va ținea Duminecă în 25 Octomvrie st. n. la 2 oare d. a. în comuna Capolnoc-Mănăștur.

Ordinea de zi: 1) Deschiderea și constituirea adunării. 2 Desbaterea cestiunei votului universal. 3. Proiecte de rezoluțiune. 4. Inchiderea adunării.

Cap.-Mănăștur, la 18 Oct. 1908.

George Petrovan, preot și director de bancă. *Nicolau Avram*, protopop. *Alexiu Sluparіu*, contabil. *Teodor Medan*, contabil.

Obstrucție în congregațiunea comitatului Alba-inferioară. Biroul ungar de corespondență comunică că membrii români ai congregației comitatenze sub conducerea dep. *Maniu* au provocat eri lungi discuțiuni la aproape toate obiectele dela ordinea zilei, prezentându-și toate gravaminele lor. Atitudinea bărbătească a Românilor a produs mare zarvă în tabăra șovinistă. Alte amănunte ne lipsesc deocamdată.

Maj. Sa Monarhul și criza austriacă. Din Viena se anunță, că prim-ministrul Beck, convorbind cu șefii partidelor germane austriace, le-a spus, că Coroana, în vederea situațiunei externe a monarhiei nu dorește nici demisiunea cabinetului și nici o reconstruire parțială. Ministrul Beck a sosit eri la Budapesta pentru a raporta din nou Maj. Sale despre demersurile făcute. Se crede, că azi va urma decisiunea Maj. Sale cu privire la demisiunea cabinetului.

Din delegațiuni.

Delegațiunea ungară a votat neschimbat în ședința plenară de alaltăeri *budgetul marinei*.

Comisiunea pentru armată a delegațiunei austriace a votat în aceeași zi ordinarium-ul armatei. Creștinii sociali, despre cari se spunea că vor propune urcarea soldei soldaților, au abstat dela presentarea acestei propuneri, mulțumindu-se cu câteva declarațiuni principiare.

In ședința de eri a comisiunei austriace pentru armată s'a primit budgetul marinei, iar *comisiunea pentru afacerile externe* a început să desbată creditul provinciilor anexate. Cu această ocaziune bar. *Aehrenthal* a făcut câteva declarațiuni importante. Cu privire la anexarea Bosniei și Herțegovinei și a evacuărei Sandjacului bar. Aehrenthal a declarat că se urmează tratări cu Turcia. Afacerea convocărei *conferenței internationale* se află deocamdată în stadiul începutului. In ce privește atitudinea monarchiei față de *Serbia* ministrul de externe a dat speranță așteptărei, că agitațiunile se vor curma în curând.

In decursul desbaterei creditului pentru Bosnia și Herțegovina ministrul comun de finanțe *Burian* a declarat, că cea mai bună dovadă, că momentul a fost bine ales pentru anexare, o oferă faptul că esecutarea anexiunei s'a putut face fără a uza de măsuri deosebite.

Misiunea ministrului de externe sârbesc Milovanovici în străinătate nu pare a fi încoronată de succesul dorit. Telegrame din Belgrad anunță, că Milovanovici a fost primit de bărbații de stat germani cu răceală și cu mare rezervă. Rezultatul convorbirilor e cât se poate de nefavorabil.

România și conferența europeană.

(Dintr'un discurs al d-lui Tache Ionescu.)

Intr'un discurs ținut la clubul conservator democrat, d-nul *Tache Ionescu* a vorbit — după cum relatează »Acțiunea Conserv.« — despre evenimentele de peste Dunăre și despre atitudinea ce crede că trebue să o ia România față cu ele și cu conferența europeană. Proclamarea independenței Bulgariei — zise el — nu trebue să ne surprindă în mod neplăcut, deoarece Bulgaria a trecut dela o stare de fapt la o stare de drept și mărirea ei nu poate să ne intimideze după-ce nici puterea, nici prestigiul României nu trebue să-l datorim slăbiciunei vecinilor noștri, ci numai forțelor noastre proprii, ce ni-le putem menținea prin întărirea armatei, ce trebue să fie preocuparea cea mai de seamă a tuturor bunilor Români.

Relativ la cele ce se vor pune în discuțiunea viitorului congres european, cum este cestiunea Dunărei, care va trebui să fie atitudinea României?

»Inaintea conferinței, noi trebue să apărăm drepturile ce le posedăm asupra Dunării: să nu permitem să între în comisiunea europeană un reprezentant al Serbiei și un altul al Bulgariei, de oarece aceste state nu au nici un rol în această comisie, jurisdicțiunea comisiei ținând dela Brăila la gurile Dunărei, unde suntem noi stăpâni; să clarificăm dispozițiile art. 11 din tratatul din Berlin relativ la fortificațiile Dunării, și noi să cerem dreptul de a ridica fortificații pe partea noastră teritorială, de oarece Bulgaria nu a respectat dispozițiile acelui articol, care cerea dărâmarea fortificațiilor de pe malul bulgar«.

»Mai trebue să ne spunem cuvântul și în cestiunea Porților de fier, ca și în aceea a rectificării frontierei dobrogene, pentru a ne asigura și din punctul de vedere strategic stăpânirea noastră asupra Dobrogei, care ne dă accesul la mare fără de care România nu o putem concepe«.

»Guvernul însă, trebue să-și spue și el cuvântul. Să declare care este modul său de a vedea, care sunt și de ce natură cererile noastre ce vor trebui formulate înaintea conferinței europene, să le pue în discuțiunea generală, ca țara să nu fie pradă nesiguranței, supozițiunilor vagi și incoherente, credinței nenorocite că noi am fi putut câștiga mai mult, într'un cuvânt să știm ce vrea guvernul, care sunt vederile și intențiunile sale, de oarece sunt în joc interesele generale ale neamului românesc, în unul din cele mai importante momente istorice«.

Sărbătorirea generalului Alexandru Lupu.

Viena, 23 Octomvrie a. c.

Duminecă în 18 l. c. a sărbătorit colonia română vienesă pe Ilustrul ei concolonist pe marele român generalul Alexandru Lupu în localitățile restaurantului »Zum Magistrat« Wien I Lichtenfelsgasse Nr. 3, sediul mesei sociale a »Clubului Român«, cu ocazia când nepreţuitul nostru general și-a împlinit al 70-lea an al vieței Sale.

Rar dar foarte rar au văzut întrunirile noastre un public așa de ales și număros. Dintre cei de față remarchez pe d-na Dr. Urzică România, D-na Cârștiuc, d-l căpitan Popovici, d-l consilier V. Morariu, d-l Dr. Sterie Ciurcu, d-l Dr. Lazar Popovici, d-l Dr. Cupărescu, d-l prof. Iosif Bălan, d-l Dr Iulius Florian preot militar, d-l secretar Gramatovici cu d-na, d-l Brăila cu familia, d-l oficial Bălan cu d-na, d-l oficial D. Sofonea, d-l Cazan cu familia, d-l Ioachim Lazar cu familia, d-l oficial Jolitia, d-l oficial Logojan, d-l oficial Sandulovici, d-l P. Ghimboșa secretar la consulatul român, d-l Dim. Mihailescu etc., apoi »România Jună« corporativ în frunte cu tânărul dar valorosul președinte d-l Gavril Teleagă și în fine tinerii noștri negustori și meseriași în număr aproape complet cu totul peste 150 persoane.

La 9 oare seara neobositul președinte al »Clubului Român« d-l George *Vitencu* s'a ridicat și după ce a salutat pe oaspeți și membrii și le-a multămit că'n număr așa mare au dat ascultare invitării și prin presența lor au contribuit de a ridica nimbul seratei, a început în vorbe întru adevăr frumoase și de inimi pătrunzătoare a tălmăci simțămintele »Clubului Român« față de nepreţuitul său protector. Culmea efectului și-a ajuns'o când a spus că »Clubul Român« pentru ca ziua de 18 Octomvrie 1908 să fie eternisată a hotărât ca să pună în ziua de astăzi peatra fundamentală la o fundațiune care să poarte și să vestească numele de Alexandru Lupu din generație în generație Că cât de tare suntem noi fiecare dintre membrii coloniei române căzuți în mreaja fermecătoare a scumpului nostru general, ca cea mai eclatantă dovadă poate servi, că pentru fundațiunea ce numele lui va purta'o și care negustori și meseriași români va fi menită a crește, în timp de mai puțin de o oară între cei presenți numai 471 coroane au incurs. Stimătorii generalului Lupu, al Ilustrului protector al »Clubului Român«, cari vreau să participe în a-și da espresie neperitoare stimei lor față de acest falnic conducător al nostru, sunt rugați a-și trimite obolul la »Fundațiunea generalul Lupu« pe adresa cassierului »Clubului Român« Miltiade Nicolescu magistru de farmacie Wien VII. 1. Mariahilferstr. 76 III. 81.

După d-l Vintescu a vorbit și felicitat în numele »Societății Bisericești« d-l Dr. Sterie *Ciurcu*, în numele »României June« președintele d-nul Gavril *Teleagă*, în numele membrilor mai bătrâni ai clubului d-l Dr. *Popovici* și în fine în numele meseriașilor d-l Ioachim *Sociu* lăcătuș. Toate vorbirile au fost întru adevăr ca tot atâtea floricele de entusiasm național, născute din dragostea ce noi cu toții fără deosebire de rang, și breaslă față de venerabilul nostru septuagenar și mare român simțim.

Dar nu numai noi coloniștii făr' și cei din patru unghiuri s'au alăturat nouă, în a-i aduce omagiile bine meritate. Peste 100 telegrame din toate părțile locuite de Români, i-au dorit ca 'n putere și dor de muncă încă mulți și fericiți ani să-l vedem la cârmă între fruntași, conducând destinele noastre. Cel mai sărbătoresc moment al seratei a fost, când Ilustrul nostru sărbătorit, emoționat de căldura dragostei nesfârșite ce din pepturile noastre ale tuturora emana către D-sul, s'a ridicat ca să mulțumească pentru ovațiile făcute. Că cum de au trecut anii așa cu crutare peste el, e într'adevăr o minune — o minune ce provedința pentru noi vitregiții ei fii a făcut'o, pentru ca să ne vedem și noi odată căpătuiți. O mândrie națională și așa ți-se pare că ai simți cum 'ți curge cu dulci fiori prin vine acel scump sânge al divinului nostru împărat-colonisător, când vezi cu ce tinerață și entusiasm de tot ce e al nostru știe să vorbească, să captiveze și să-și împinteneze gregarii spre munca sfântă pentru prosperarea și ridicarea neamului nostru. Dar' nu numai partea oficioasă ne-a copleșit de acel fior dulce ce te cuprinde când știi că ca Român faci o faptă bună românească, făr' și partea neoficioasă de după toaste. Care de care 'și da zor ca să-și iee partea în a ne distrage și prin asta a-i face seara plăcută sărbătoritului. Cântece naționale și doine, declamații și pian se perândau în a ne delecta. Coloritul festiv și spiritul românesc înălțător de inimi ce-a predominat serata dela 18 Oct. va rămânea în inima fiecărui participant în veci imprimată ca o scumpă suvenire.

M. Nicolescu.

Dela comună.

Despre decursul celor două ședințe ale consiliului comunal, ținute săptămâna aceasta, raportăm următoarele:

Inainte de toate remarcăm, că înainte de a întra în ordinea zilei, după ce primarul a răspuns la mai multe interpelațiuni, directorul școalei reale săsești, d-l Christof *Gusbeth* s'a ridicat și a felicitat pe d-l primar *Francisc Hiemesch*, că a împlinit 10 ani de când se află în fruntea comunei Brașov la postul de primar, în care a fost ales din încrederea întregei poporațiuni a orașului. Vorbitorul între semnele continue de aprobare ale tuturor membrilor adunării a accentuat dovezile de înțelepciune, tact și zel pentru binele orașului și a poporațiunei sale, ce le-a dat cu prisos primarul în timpul acesta și a terminat cu urarea secundată de aprobări generale, ca încă mulți ani primarul nostru să poată conduce afacerile orașului în postul onorific ce-l ocupă. D-l primar Hiemesch a răspuns vădit emoționat mulțumind adunării pentru apreciarea muncei sale.

Au urmat apoi câteva interpelări din cari relevăm aceea a d-lui adv. Dr. *Mănoiu* care a interpelat în afacerea lucrărilor de canalizare. Interpelantul spune că deși se apropie iarna, pe străzi diferite zac mari cantități de pământ, cari împiedecă comunicațiunea și că, deși căpitănatul orașului a luat măsuri cu privire la curățenia curților, străzile sunt pline de murdării. Cere remediarea acestor stări insuportabile. *Primarul* răspunde, că antreprenorii canalisațiunii au fost provocați, ca în timpul cel mai scurt să facă să dispară piedecile comunicațiunei, căci din contră orașul va angaja lucrători pe cheltuelile întreprinderii, cari să curețe străzile. In ce privește murdăria de pe străzi, primarul spune că a dat ordin sever poliției să controleze cu cea mai mare rigoare curățirea străzilor.

Din obiectele puse la ordinea zilei, relevăm următoarele: Cu privire la *zidirea spitalului* se hotărăște ca deocamdată să se ceară o dotațiune din partea statului în sumă de 900,000 cor. In scopul acesta va fi trimisă o comisiune de 3 la Budapesta. In contra delegării unei astfel de comisiuni a anunțat recurs membrul Dr. Mănoiu.

O desbatere mai lungă s'a încins în jurul cassărei postului unui adjunct forestier, cerută de Dr. Flechtenmacher și soții din punct de vedere economic. In fine cererea a fost respinsă.

De relevat mai este încă o interpelare a d-lui Dr. Mănoiu în afacerea purtării netacticoase a concipistului Schadt față de ministrul României *Carp*. Primarul a răspuns că cercetarea continuă.

La Miercurea.

O frumoasă zi de toamnă a fost Dumineca din 18 l. c. Pentru Românii din Sibiiu și din comitat ea rămâne o zi de însemnătate istorică. Nu mai puțin decât 12—14 adunări poporale erau anunțate în diferite locuri și ele s'au ținut aproape toate, cu însuflețire și demnitate. Frumoasele comune mărginene, cari împrejmuesc Săliștea ca un colan de mărgăritare, au ținut să aranjeze fie-care câte o întrunire, acasă cum am zice, iar Săliștea ca o mamă bună s'a îngrijit să le dea mână de ajutor, trimițând din sânul său câte un vorbitor, unde a fost trebuință.

Pentru celelalte comune s'a îngrijit inteligența din Sibiiu, ca să ia parte cât mai mulți din centru, să vină într'ajutor bravei inteligențe locale, întru aranjarea și succesul cât mai mare al adunărilor. Așa au plecat din Sibiiu la *Rășinar* vre-o 5 inși, la *Fofeldea* vre-o 12, la *Miercurea* 3, și câți-va tineri s'au dus pe la adunările din mărginenime. O mică apostolie în mijlocul harnicului nostru popor, dornic de povețe și învățături. Tot atunci, în aceeași zi, un alt grup de Sibiieni luă parte activă la deschiderea expoziției de poame din *Avrig*, aranjată de »Reuniunea agricolă română din comitatul Sibiiului«.

Subscrisul am mers la adunarea dela Miercurea. Erau invitați aici vrednicul prezident al clubului nostru Dr. Liviu *Lemenyi* din Sibiiu și deputatul Dr. *Maniu*. La gara dela Miercurea, un număr mare de inteligenți aștepta sosirea oaspeților. D l protopop Ioan *Droc* salută pe d-l Dr. Lemenyi, ca candidat de deputat al cercului. I-se răspunde și apoi plecăm în localitate, un convoiu frumos de 15 trăsuri. Direcția e la familia ospitalieră a d-lui advocat Dr. George *Măcelar*, unde suntem așteptați cu o bogată masă întinsă.

Pe drum aflăm, că Dr Maniu nu vine la adunare, e împedecat. Ni-se mai spune, că adunarea nu se poate ținea în piața principală și la 11 oare, pe când a fost convocată.

La înștiințarea dată de aranjatori oficiul pretorial a răspuns — că nu poate admite adunarea la ora 11 în piață, căci s'ar turbura serviciul dzeesc în biserica luterană și catolică.

— Bine, au zis aranjatorii, o înștiințăm pe 12 oare, când e gata serviciul bisericesc.

— »*Nem engedem*« — nici așa în piață, căci s'ar împiedeca circulația pe șosea, care trece însă pe la o margine a pieții! In alt loc se admite.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Prizonierul.

De Em. Gârleanu.

(Fine.)

Sergentul-major strigă:

— Ei, Știucă! ia calul în trap și vezi, ce se zărește acolo, — ce-o fi pata ceea neagră?

Călărașul porni, soldații și prinzionerii îl urmăriră cu privirea, îl văzură cum descalecă, cum ridică apoi ceva din omăt și se întoarce:

— Să trăiți, domnule sergent major, iacă, o scurteică ferfeniţită, și un fes.

Mănciuc scoase sabia, le luă în vârf și arătându-le:

— E-he! ista-i unul dintre cei porniți de eri.

Prizonerii înțeleseră: era unul de-ai lor, căzut în ajun, sfâșiat de lupi; și un fior le trecu prin trup. Sublocotenentul ridica ochii și par'că privirile îi rămaseră atârnate de bucățica de haină sdrențuită în dinții fiarelor.

De sus, din înalt, se auzi un vaier, ca o tânguire, și vârtejuri de corbi împânziră zarea. Toți priviră spre cer.

Unii dintre prizoneri se gândiră poate la spăimântătorul sfârșit, acolo, în largul câmpului, când de abia căzut ești ciuruit, găurit, de ciocurile hrăpărețe ale păsărilor, mai îndărătnice și mai lacome decât lupii, ale păsărilor cari se hrănesc din trupurile oamenilor și ale cailor căzuți în războaie, cari își mânjesc aripele de sânge ca să ducă apoi, în adâncul senin al cerului, semnul vrajbei și al nimiciniciei de pe pământ.

Mănciuc ridica în sus capul, și șopti printre dinți:

— Ne vin musafiri.

Apoi dădu poruncă de plecare. Dar prinșii se sculară anevoie, și doi dintre ei rămaseră jos, strânși cu bărbia la genunchi, cu mânele înțepenite, ca și cum înghețaseră acolo. Călărașii le strigara să se scoale, câțiva prinzoneri îi ridicară și-i luară pe mâni. Convoiul porni, încet, tărăgănat, lungindu-se din ce în ce, din pricina mersului tot mai îngreuiat al oamenilor.

După câtăva vreme un șir se opri: unul dintre cei doi prinși, pe cari îi luaseră ceilalți să-i poarte, își dăduse sufletul. Supt de boală, sleit de osteneală, își găsise sfârșitul. Tovarășii îl lăsară jos, vroiră să-l acopere cu zăpadă, dar sergentul major băgase de seamă și răcni: »Inainte!«

Trupul celui dintâi căzut rămase ca o pată. Nimeni nu mai întoarse capul să se uite înapoi, dar un vaiet surd, un învălmășag prelung în aer, arăta deslușit ce se întâmplă acolo. Stolurile de corbi coborau spre pământ...

Căzuseră șapte prizoneri, dintre cari doi fuseseră părăsiți suflând încă. Brațele tovarășilor erau prea înțepenite să-i poată ajuta, adăpost nu se găsea, și seara cădea mohorâtă, cețoasă. Călărașilor le înghețase și lor picioarele în cizme, lăsaseră dârlogii pe gâtul cailor, și-și băteau palmele una de alta. Numai Mănciuc mergea tot în frunte, calul lui lua tot cel dintâi troienile în piept, cu mușchii picioarelor încordați ca niște otgoane.

Sublocotenentul turc pierdea puterile din ce în ce; căpitanii îl luară între dânșii, îl purtau aproape; dar el își dete în curând seama că i-ar fi peste putință să meargă până la sfârșit. Incetul cu încetul rămase în urmă, în rândul al doilea, apoi se perinda prin toate celelalte rânduri, și, când cei din urmă patru prizoneri, la cot cu care mergea, vroiră să-i dea ajutor, dânsul nu primi, îndărătnic, hotărât par'că în slăbiciunea lui. Brigadierul Păilă se uită la el, îl văzu cum se clătină; bucuros i-ar fi dat calul o parte din drum, până se va mai întrema! Dar cunoștea bine pe sergentul major Mănciuc: ar fi fost în stare să-l împuște. Se plecă numai, atinse umărul ofițerului și-i arătă în zare.

— Colo... nu mai este mult.

Sublocotenentul înțelese, din mișcarea călărașului, ce-i spunea, îi întinse într'un zimbet buzele înghețate, și dădu trist din cap.

Cu lăsarea sării, crivățul părea că se întețește, și din depărtări veneau vaiete neînțelese, din păduri pe cari le frământa vântul, sau din adâncuri de văi în cari urlau fiarele.

O jale mare cuprinse pe Păilă. Se întorcea acasă după atâta vreme de lipsă, scăpase dela moarte, și cu toate aceste par'că ceva i se rupsese în piept; nu putea să înțeleagă, în sufletul lui de creștin, cum avea să lase să se prăpădească în pustietățile astea pe ofițerul tânăr care, ca și dânsul, se luptase. Și, cum gândea astfel, deodată par'că se făcù un gol lângă dânsul; întoarse capul, și văzù că sublocotenentul lunecase în omăt și rămăsese acolo, nemișcat.

Oprì calul, dar în clipa aceea glasul sergentului major răsunà aspru:

— Mai repede!... Brigadier, ne apucă noaptea...

Și porni, în fața ochilor însă i-se pu-

Ei pacoste! Odată sunt de vină bisericile, după aceea şoseaua.

Şi aşa a rămas să se ţină adunarea în curtea bisericii noastre la ora 12. Ce să-i faci, »*nem engedem*“ şi pe aici e mare domn...

Până la adunare avem puţin timp, să facem o revistă prin orăşel. Miercurea are 2008 locuitori, dintre cari jumătate şi mai bine sunt Români, ceilalţi Saşi şi câţi-va Unguri şi Armeni. A fost odinioară centrul scaunului săsesc al Miercurii, azi are oficiu pretorial şi judecătorie de cerc şi aici se află scaunul protopopesc gr. or. al Mercurii. Orăşelul este aşezat în loc plăcut, pe şoseaua, care duce dela Sibiiu la Sebeşul săs. Şoseaua îi este strada principală, de-alungul căreia se înşirue casele, cele mai frumoase, mai în jos cu deosebire săseşti, mai în sus case de-ale Românilor. Unele sunt mari şi frumoase, cu etaj, adevărate curţi. Aşa este primăria, apoi edificiul băncei române în cel mai bun loc, în colţul pieţei, în culmea coperişului cu o cruce românească. In celălalt colţ al pieţei este zidirea băncii săseşti, acum în edificare. Aceasta e banca din Apold, care îşi mută sediul în Miercurea, ca să facă concurenţă băncii noastre. Numai să n'o păţească, căci proverbul românesc cu »săpatul gropii« de multe ori s'a adeverit! Mai în sus pe uliţă sunt casele frumoase ale protopopului Păcurar, Droc, Dr. G. Măcelar etc.

Miercurea e un loc de însemnătate în trecutul nostru politic mai nou. Aici s'a decretat pe vremuri *pasivitatea*, care până înainte cu câţi-va ani a dat direcţiune politicei noastre.

Dar mai sunt pe aici de notat şi alte reminiscenţe. Inainte cu un veac, la 1812, abia se aflau în Miecurea 30 de familii româneşti. Azi sunt 240 de familii de-ale noastre, iar streine, Saşi, Unguri, Armeni, etc. în total 220. Odinioară prigonirile de tot soiul îi reţineau pe Români de a se aşeza prin orăşelele săseşti. Erau şicanaţi chiar şi în casele lor. Nu li se permitea d. e. să-şi puie ferestrii cu sticlă, ca şi Românul să se bucure de lumina zilei în casa sa. Numai burduhanul era al Românului. Opreliştea aceasta dăinuia încă pe la începutul secolului trecut. In Miercurea cea dintâiu casă românească, la care s'a pus sticlă, este casa protopopului Păcurar. A fost zidită de moşul d-nei protopopese, un descendent din vechea şi vrednica familie Măcelar. De atunci casa a fost renovată şi adaptată. Bătrânul Măcelar a dat ordin meşterului sas să puie sticlă la ferestri.

— Căz ni dragă — zise Sasul — d-voastră nu aveţi slobozenie de glajă.

— Ai să faci, cum îţi zic şi să ştii, că va fi vai de acela, care nu va încăpea de ferestrile mele, pe ăla îl prind şi *îl ziduiesc în zidul casei mele.*

Era strajnic moşul Măcelar şi cuvintele lui au avut efect. Ferestrile au rămas neatinse....

Vremile s'au schimbat mult. Azi casele Românilor sunt dragi şi luminoase. La şcoală bunăoară, o zidire frumoasă, înaltă şi curată, au pus ferestrii cu geamuri de 1 m. 20 cm. de înalte, singur ochii din jos Sunt ferestri mari, luminoase, drept răzbunare pentru epoca întunecată a burduhanului...

Tocmai în faţa acestor ferestri, în curtea bisericii se deschide adunarea, căci sunt oarele 12. Oamenii se adună pâlcuri-pâlcuri şi sosesc într'una. Vin şi femei îmbrăcate de sărbătoare, sunt şi damele din loc, d-na Dr. G. Măcelar, soru-sa d-na Dr. Schiau, d-nele protopopese, d-ra Nora Lemenyi de la Sibiiu, etc. Le exprimăm regretele, că nu e de faţă Dr. Vaida, să desfăşure şi aici steagul drepturilor politice ale femeilor...

Adunarea decurge frumos. Oratorii Dr. Lemenyi şi Dr. Măcelar vorbesc bine, convingător, răpiţi din când în când de tema, ce-o desfăşură. Acultătorii sunt însufleţiţi, dar altcum cu purtare demnă. Gendarmi nu sunt de faţă, aranjatorii au luat răspunderea pentru ordine. Singur solgăbirăul cel mic stă şi ascultă — oficios.

După adunare urmează banchet, cu vorbiri frumoase şi multă veselie. Au luat parte şi un număr însemnat de ţărani fruntaşi. După banchet iarăşi întâlnire în casa ospitalieră a d-lui Dr. Măcelar. Când se mesteca ziua cu noaptea pleacă un convoiu de trăsuri cu noi la gară. Ne petrec şi doamnele. Ne despărţim cu regret, că n'am putut sta mai mult în mijlocul Miercurenilor, atât de însufleţiţi pentru chestiile româneşti, atât de ospitalieri....

Pe drum spre Sibiiu aflăm dela de-ai noştri, cari vin din satele mărginene, ca adunările convocate s'au ţinut cu bun succes. Au fost însă prin tot locul gendarmi.

— Numai în Rod a fost oprită adunarea — spune cineva.

— Pentru ce?

— Se zice, că n'au mai fost gendarmi la dispoziţie şi pentru Rod.... mai ştii....

La gara din Sibiiu de-odată cu publicul se coborau din diferite cupee, gendarmi, tot părechi, după cum s'au urcat pe la diferite gări. Fuseseră trimişi pe sate — de geaba.

Silvestru Moldovan.

STIRILE ZILEI.

— 11 Octomvrie v.

Deschiderea liniei ferate Braşov—Făgăraş s'a amânat pe ziua de 7 Nov. n. La această solemnitate va lua parte în numele ministeriului de comerciu reg. ung. secretarul de stat Szterényi, care va veni cu aceasta ocaziune şi la Braşov. Amânarea înaugurării liniei a fost pricinuită de un pod, care n'a corespuns cerinţelor.

In fruntaşa comună Râşnov se va deschide mâne o expoziţie economică. La deschiderea expoziţiei vor lua parte fişpanul, conte Mikes şi viceşpanul Jekelius.

Reforma dreptului electoral şi viitorul maghiarimei. Sub acest titlu cunoscuţii sociologi maghiari Iazsi Oskar, Racz Gyula şi Zigány Zoltan au scos o broşură, în care se ocupă din punct de vedere general al socialismului de votul plural. Autorii arată că constatările făcute de guvern pentru întroducerea votului plural sunt nebazate şi dovedesc cu mare aparat că din punctul de vedere al apărării »egemoniei maghiare şi a unităţii statului naţional« nu sunt de lipsă votul plural şi votarea publică. Interesanta broşură, care se estinde pe 82 pag.. a apărut în editura Deutsch Zsigmond şi soţi din Budapesta şi costă 1 coroană.

Societatea muzicală română »Doina« din T-Severin invită la al XXII-lea concert dat în salonul Apollo, Sâmbătă în 11 Octomvrie v. 1908, sub conducerea domnului prefesor Ioan St. *Paulian.* După concert va urma dans.

Insoţire de negoţ cu lemne în Valchid Din comuna Valchid (Váldhid) din apropierea Sighişoarei şi Elisabetopolei, în comitatul Târnavei-mari, se împărtăşeşte »Tovărăşiei«, că fruntaşii poporului nostru de acolo, s'au înţeles între sine şi au pus temeiu unei tovărăşii pentru negoţul cu lemn, — fiind acel ţinut tare păduros, bogat în lemn, cum şi pentru arândarea de păduri şi pământuri.

Furt la gara din Braşov. Poliţia din Braşov curentează pe un individ până acum necruat, care a şterpelit alaltăeri în sala de aşteptare cl. III. din gara Braşov un geamantan de mână, care conţinea mai multe mii de mărci postale, proprietatea unui comersant de mărci.

Bătaie în circul Sidoli din Bucureşti. In decursul luptei dintre atleţii Czája şi Padubny, publicul s'a indignat de purtarea lui Czája, care nu ţinea cont de regulele atletice. Dupăce Czája fu învins, se aruncă asupra lui Padubny lovindu-l orbeşte cu pumnii. Publicul la aceasta a sărit în arenă şi a început să lovească pe Czája cu bastoanele. A trebuit să intervină poliţia, pentru ca să restabilească ordinea. D-nul procuror-general Ferechide a interzis lui Czája a se mai lupta în circul Sidoli.

Răsbunare. Un tânăr funcţionar de poştă din Ferrandina (Tarent) a promis unei fete că o ia de soţie şi când colo s'a căsătorit cu alta. Fata părăsită îmbrăcându-se în haine bărbăteşti a împlântat un cuţit în grumazul necredinciosului, care nici nu se aştepta la aşa ceva. Lovit de moarte, funcţionarul dela poştă scoase cuţitul din rană şi-l împlântă în inima fetei.

Un candidat de advocat român cu praxă bună pe lângă condiţiuni favorabile află aplicare în cancelaria subscrisului imediat. *Dr. Mályás Lázár*, advocat.

Concerte. Mâne seara în restaurantul *„Transilvania“*, concert dat de orhestra oraşului. Intrarea 60 bani.

Tot mâne seara, concert militar în restaurantul *„Gewerbeverein“*. — Intrarea 50 bani.

Aviz. Din cauza repausului Duminecal va fi deschisă mâne, în cetate, dela orele 1—9 seara numai farmacia d-lui Hornung »La Harap«.

Românii din Bosnia şi Herţegovina.

Zilele acestea — scrie »Viitorul« — întâlnind pe d-l Roman, directorul staţiunei agronomice, care s'a întors de curând din Bosnia şi Herţegovina, unde a făcut o escursiune ştiinţifică. d-sa a binevoit a-mi da câte-va date foarte interesante asupra Românilor din Bosnia şi Herţegovina.

D-l Roman m'a întâmpinat cu următoarele cuvinte:

— Am să-ţi povestesc ceva foarte interesant ce am observat în Bosnia şi Herţegovina, cu ocazia escursiunei ce am făcut de curând în aceste două provincii, fapt, care m'a surprins foarte mult.

»In Bosnia am întâlnit o mulţime de Români, pe cari nu-i bănuiam câtuşi de puţin, şi ceea ce-i şi mai curios, Românii ocupă funcţiunile cele mai înalte în administraţie. Ca să-ţi dau un fapt. îţi voi spune că subdirectorul general al poştelor şi telegrafelor din cele două provincii anexate Austriei, este Român. De asemenea am întâlnit foarte mulţi comercianţi români, dintre cari mulţi posed azi averi considerabile. Majoritatea Românilor, cari ocupă diferitele funcţiuni în administraţie sunt din Bucovina, aduşi espres de către Austriaci, Românii fiind un element foarte credincios monarchiei. Comercianţii români sunt în majoritate Macedoneni.

Românii macedoneni au intemeiat în Bosnia o industrie, care a devenit foarte prosperă şi care le aduce un însemnat venit. Ei se ocupă foarte mult cu ciselarea metalelor, confecţionând obiecte de găteală ca cercei, brăţări, lanţuri de ceasornice, tabacheri şi altele. Aceasta industrie a devenit atât de prosperă, încât guvernul austriac nu de mult a înfiinţat pe spesele sale un mare atelier, în care se confecţionează anual un mare număr de asemenea obiecte, care se exportează în cantitate însemnată în mai toate ţările din Europa. Acum câţi-va ani, a încercat o colonie de agricultori din Transilvania să se aşeze în Bosnia, dar neputându-se înţelege cu Sârbii, au părăsit acele locuri, astfel că agricultori români nu se găsesc în Bosnia.

Totuşi după cercetările arhiologice şi după alte urme existente şi astăzi, se constată, că oare când a existat în Bosnia şi Herţegovina un puternic element românesc. Astfel într'un sat din Herţegovina am găsit un cimitir, astăzi părăsit, în care sunt îngropaţi numai Români. Sârbii îl numesc »Cimitirul Valachilor«. De asemenea podgoriile, cari sunt în mare număr în cele două provincii, au fost cândva căutate numai de Români.

Sârbii însă au făcut tot ce le-au stat prin putinţă de a se scăpa de elementul românesc dela sate, astfel Românii, cari au mai rămas, s'au retras la oraşe, unde s'au apucat de diferite întreprinderi comerciale. In tot cazul — termină interlocutorul meu — existenţa Românilor în Bosnia şi Herţegovina, în număr atât de mare, n'aşi fi bănuit'o.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul trei al anului, la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii foiei noastre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe şese luni 12 coroane, pe trei luni 5 coroane, pe o lună 2 coroane.

ADMINISTRAŢIUNEA.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 24 Oct. Regimentul de infanterie 86 a primit ordin de a pleca în Bosnia. Este iminentă şi plecarea mai multor baterii de artilerie.

Paris, 24 Octomvrie. „Newyork Herald“ află din Constantinopol *că tratativele dintre Austro-Ungaria şi Turcia, cu privire la anexarea Bosniei şi Herţegovinei, au fost rupte.* Marchizul de Pallavicini, ministrul Austro-Ungariei, a propus Porţei să-şi retragă protestul în cestiunea anexărei Bosniei şi Herţegovinei şi în schimb Austria se obligă să stărue pe lângă marile Puteri, pentru admiterea cererilor Turciei Kiamil-paşa şi Tewfic-paşa au răspuns însă că propunerea Austro-Ungariei nu se poate admite şi că baza tratativelor pe cari ar putea să le facă Turcia trebue să fie integritatea teritoriului ei; aceasta este condiţiunea esenţială pentru a se putea continua tratativele.

Paris, 24 Octomvrie. „New-York Herald“ află din Constantinopol că agentul diplomatic bulgar, Dumitroff, a remis marelui vizir Kiamil-paşa şi ministrului de externe Tewfic-paşa, condiţiunile Bulgariei pentru înţelegerea cordială turco-bulgară.

Domnii abonaţi, cari pe ziua de 1 Octomvrie v. nu şi-au reînoit încă abonamentul, să grăbească cu reînoirea lui căci începând de Luni încolo foaia se va expeda numai celor ce şi-au renoit abonamentul.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

---

sese o pânză prin care nu putea privi, şi între gene îi răsăriră două lacrimi.

Nu-l ştia pe copilandrul cela, nu l mai întâlnise niciodată, şi totuşi i-se părea că-l iubeşte ca pe un camarad, ca pe un tovarăş de arme.. Il văzuse bine cum căzuse şi cum rămăsese nemişcat... Poate că murise... Ar fi mai bine, — scăpa... Dar dacă trăia încă? Ce spaimă, ce grozăvie să rămâi în mijlocul câmpului, să vezi cum sbor corbii spre tine?

...Şi-ai tăi, ai tăi, acasă, te aşteaptă!... Da, mai bine ar fi fost să fi murit. Gândul acesta îl năcăjea, i-se înfipse în minte. Deodată strânse dârlogii şi calul se opri. Convoiul mergea înainte, şi când se depărtă, Păilă se întoarse şi porni în galop. Prin lumina cenuşie a serii, zări trupul ofiţerului, sprijinit într'o mână.

Prizonierul rămăsese aşa, împietrit, uitându-se cu ochi mari deschişi, ţintuind par'că o privelişte de groază. Brigadierul descăleca, se plecă şi-l luă în braţe. Vroi să-l ridice în picioare, dar genunchii ofiţerului se muiară, şi trupul lunecă în jos, ca şi cum s'ar fi topit. Călăraşul privi împrejur: nimic şi nimeni.

Nu-l putea lua, iar inima nu-l lăsa să-l părăsească. Atunci un gând îi străbătu prin minte.

Duse mâna la centiron, la spate, şi scoase revolverul, apoi îl întinse prizonierului. Acesta înţelese, prin ochi îi trecu o licărire de bucurie şi de abia luă arma cu amândouă mânile. Călăraşul se sculă şi întoarse capul, ferindu se să vadă ceva groaznic; şi după câteva clipe, cât trebuiră degetelor înţepenite ale ofiţerului să apese pe trăgaciu, se auzi o detunătură pe care crivăţul o fură repede şi se pierdu în depărtare.

Călăraşul privi: sublocotenentul îşi descărcase revolverul în inimă şi rămăsese întins încremenit în cea din urmă svâcnire a trupului cuprins de moarte Brigadierul se plecă, se uită îndelung la faţa care aproape nu se mai putea dosluşi din umbrele serii. Tremurând, ridică revolverul, îl vârî în toc, apoi acoperi trupul cu omăt. Işi mai aruncă ochii odată: nu se vedea nici o urmă: sub giulgiul alb al câmpului par'că nu se întâmplase nimic. Călăraşul îşi simţi sufletul împăcat acum; era liniştit. Incălecă şi peste puţin ajunse convoiul. Lipsa nu i-se băgase de seamă. De sus cădeau fulgii într'una, foşnind ca un şopot; şi'n frunte calul vânjos al sergentului major Mănciuc, tăia pieptiş troienele. Iar omenii mergeau cu capetele plecate... Şi noaptea cădea.*)

*) Din volumul 1877, povestiri din răsboiu, apărut ca No. 1 din *„Biblioteca românească enciclopedică Socec.“*

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSSYLVANIA“.

Către membrii şi reprezentanţii noştri!

În decurs de 38 de ani ai existenţei sale institutul nostru şi-a câştigat şi păstrat bunul nume de o absolută soliditate şi ireproşabilă culanţă. Interese rău-înţelese, ivite în timpul din urmă, au dispus pe unii membrii, ca să iasă din direcţiune; fapt, pe care rea credinţa ușora a crezut a-l putea esploata prin colportarea de neadevăruri în defavorul băncei, carea niciodată şi prin nimic nu a dat ansă, nici la învinuirea de parţialitate naţională, nici la cea de nedreptăţire — şi cu atât mai puţin la aceea, de a nu păzi cu scumpătate, ori a nu putea păzi cu siguranţă, interesele membrilor săi.

Pe baza acestora Vă rugăm, ca să nu daţi crezământ supoziţiilor alărmătoare. dar lipsite de orice bază, ce provin din partea celor ce acum se prefac nemulţumiţi şi cari — de cumva răul, ce-l poartă în gură şi în peană, ar fi adevărat — în primul rând ar fi responzabili pentru el. Din contră Vă asigurăm, că institutul nostru îşi va continua activitatea sa solidă, umanitară, pe calea cinstită. pe carea a mers dela început şi drept aceea Vă rugăm, ca să ne păstraţi încrederea D-Voastră, ca şi până acum, iar în cercul D-Voastră de activitate să faceţi ca să ni se păstreze aceiaşi faţă de toate scorniturile adversarilor.

Cu o cale ne luăm voia a Vă comunica, că adunarea generală dela 11 l. c. în unanimitate a ales membrii în consiliul administrativ al institutului nostru pe domnii: Iuliu de Bárdossy. inspector reg. de şcoale; Nicolau Maneguţiu, protopop; Alexe Oniţiu, jude de tribunal şi Ioan Poplăceanu, colonel ces. şi reg. i. p. Numele acestor bărbaţi de înaltă valoare şi autoritate ne sunt deplină garanţă, că ei nu vor tolera, ca să se altereze cât mai puţin cinstea şi soliditatea institutului; dar ne sunt totodată mărturie şi despre aceea, că institutul nostru ţine cu tărie la tradiţiunile sale, de a fi cu cea mai mare consideraţie faţă de clientela sa română.

Drept aceea Vă rugăm, ca — dând acestei stări de lucruri cea mai mare răspândire posibilă — să combateţi cu armele adevărului în special şi acele scorniturí, împrăştiate cu rea credinţă, care se refer la punctul acesta şi să fiţi încredinţaţi, că institutul nostru în nici o privinţă nu o va rupe cu tradiţiile sale probate şi cinstite.

Sibiiu, în 12 Octomvrie 1908.

Direcţiunea
băncei generale de asigurare mutuală
„TRANSSYLVANIA“.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Octomvrie n. 1908

Renta ung. de aur 4%	110.—
Renta de coróne ung. 4%	92.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	81 50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 50
Bonurí rurale croate-slavone	93.50
Impr. ung. cu premií	184 75
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	140 —
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	96 10
Renta de argint austr. 4²/₁₀	95 95
Renta de aur austr. 4%	115 10
Renta de coróne austr. 4%	96 20
Bonurí rurale ungare 3½%	85.95
Losuri din 1860	151 35
Acţiĭ de-ale Băncei ung. de credit	739.—
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	631 75
Acţiĭ de-ale Băncei austro-ung.	1737 —
Napoleondorí	19.12
Mărcĭ imperiale germane	117 25
London vista	239 45
Paris vista	95 37½
Note italiene	95 15

Cursul pieţei Braşov

Din 24 Octomvrie n. 1908

Bancnote rom.	Cump.	18.72	Vênd.	18.80
Argint român	„	18 60	„	18.80
Lire turcescí	„	21 40	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	„	100.—	„	101.—
Ruble Rusescí	„	2.51½	„	2.53
Napoleondori.	„	19.04	„	19.16
Galbeni	„	11.20	„	11.40
Mărcí germane	„	117.20	„	117.30

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.